

देवचुली नगरपालिका

स्थानीय राजपत्र

खण्ड: ५

संख्या: ६

प्रमाणित मिति: २०७९/०९/२८

राजपत्र प्रकाशित मिति २०७९/०९/२८

नगर कार्यपालिकाबाट स्वीकृत २०७९/०९/२४

भाग २

देवचुली नगरपालिकाको न्यायिक समिति कार्यविधि २०७९

प्रस्तावना:

नेपालको संविधान २०७२ को धारा २१७ ले व्यवस्था गरे अनुसार कानून बमोजिम आफ्नो अधिकार क्षेत्र भित्रका विवाद निरूपण गर्ने उद्देश्यबाट देवचुली नगरपालिका नवलपरासी ब. सु. पू. को नगरसभाले न्यायिक समिति संचालन सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधियक कार्यविधि २०७९ तर्जुमा गरी पारित गरिएको छ ।

परिच्छेद-१

नाम र प्रारम्भ

१. यस कार्यविधिको नाम : क) यस कार्यविधिको नाम "देवचुली नगरपालिकाको न्यायिक समिति कार्यविधि २०७९" रहेको छ ।

ख) यो कार्यविधि देवचुली नगर सभाबाट पारित भएपछि प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा : विषय प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा

क) "संविधान" भन्नाले नेपालको संविधान २०७२ लाई सम्झनु पर्दछ ।

ख) "नगरपालिका" भन्नाले संविधानको धारा ५६ को उपधारा ४ बमोजिमको नगरपालिका सम्झनु पर्दछ ।

ग) "कार्यविधि" भन्नाले देवचुली नगरपालिका नवलपरासी (ब. सु पू.)को न्यायिक समिति सम्बन्धि कार्यविधि २०७४ सम्झनु पर्दछ ।

घ) "संयोजक" भन्नाले यस कार्यविधिको बमोजिमको न्यायिक समितिको संयोजकलाई सम्झनु पर्दछ ।

ङ) "न्यायिक समिति" भन्नाले नगरपालिका अन्तर्गत गठन भएको न्यायिक समिति सम्झनु पर्दछ ।

च) "मेलमिलापकेन्द्र" भन्नाले नगरपालिका न्यायिक समिति अन्तर्गत रहेका १७ वटा वडामा स्थापना भएको मेलमिलाप गराउने ठाउँलाई सम्झनु पर्दछ ।

छ) "मेलमिलापकर्ता" नगरपालिकामा सुचिकृत मेलमिलापकर्तालाई सम्झनु पर्दछ ।

परिच्छेद - २

न्यायिक समितिको गठन

३. (१) नेपालको संविधान २०७२ ले व्यवस्था गरे अनुसार कानून बमोजिम आफ्नो क्षेत्र भित्र विवाद निरूपण गर्न न्यायिक समिति गठन गरिएको छ ।

(२) न्यायिक समितिमा निम्न पदाधिकारीहरू रहने छन्।

क) नगरपालिकाको उप-प्रमुख -संयोजक

ख) नगरसभाबाट आफु मध्येबाट मनोनित भएका दुई जना सदस्य -सदस्य(३)
उपनियम (२) बमोजिम गठित समितिले आवश्यक ठानेमा सम्बन्धितविषयको विशेषज्ञलाई समेत आमन्त्रण गर्न सक्ने छ ।

४. समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार : (१) प्रचलित कानूनले तोकिएको काम, कर्तव्य र अधिकारको अतिरिक्त समितिको काम, कर्तव्य अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।

क) नगरपालिका क्षेत्र भित्रबाट पर्न आएका उजुरी एवं विवादलाई दर्ता गरी सो दर्ताको निस्सा दिने व्यवस्था मिलाउने ।

ख) आफ्नो अधिकार क्षेत्र भित्र रहेको विवादित विषय समितिको बैठकमा छलफल गराई आवश्यक देखिएमा मेलमिलाप तथा विवाद निराकरणका लागि मध्यस्थता समिति समक्ष पठाउन सक्ने छ ।

ग) समितिबाट भएको निर्णयहरूको अभिलेखिकरण गराई सुरक्षित राख्न लगाउने ।

घ) समितिले आवश्यक ठानेमा विवादका पक्षहरूलाई उपस्थित गराई 'प्रचलित कानून बमोजिम बयान लिखित जवाफ वा प्रत्युत्तर माग गरी कार्यविधि अपनाई विवादको निरूपण गर्ने ।

ड) मध्यस्थता समितिको गठन अनुसूची १ बमोजिम हुनेछ ।

५. समितिको बैठक बस्ने स्थान : (१) समितिको बैठक बस्ने स्थान देवचुली नगरपालिकाको कार्यालयमा रहने छ ।

६. बैठकको सूचना : (१) न्यायिक समितिले बैठकको सूचना दिने एवं अन्य प्रशासनिक कार्यका लागि एकजना कर्मचारी तोकन सक्नेछ ।

२) न्यायिक समिति वा संयोजकको निर्देशन अनुसार उपदफा (१) बमोजिम तोकिएको व्यक्तिले बैठकको सूचना समितिको सदस्य, आमन्त्रित पदाधिकारी एवं बैठकमा बोलाउनु पर्ने अन्य व्यक्तिलाई दिनु पर्नेछ ।

७. बैठकको गणपुरक संख्या :

१) न्यायिक समितिको बैठक कम्तीमा दुई तिहाई सदस्यहरूको उपस्थितिमा मात्र बस्ने छ ।

८. बैठकमा छलफलका विषय प्रस्तुत गर्ने विधि :

क) देवचुली नगरपालिकाको कार्यालय भित्र पर्न आएका न्यायिक प्रक्रियाद्वारा निरूपण गरिनु पर्ने उजुरी एवं विवाद लगायतको विषय देवचुली नगरपालिकाको कार्यालयमा दर्ता भई समिति समक्ष पेश हुनेछ ।

ख) समिति समक्ष पेश भएको उजुरी, विवादको विषयमा सबै सदस्यहरूले आ-आफ्नो विचार एवं मत राख्न पाउने छन् ।

ग) बैठकमा एउटाले मत वा विचार प्रस्तुत गरे पछि अर्को सदस्यले मत राख्न पाउने छ ।

घ) बैठकमा आमन्त्रित सदस्य एवं विशेषज्ञले आफ्नो राय प्रस्तुत गर्न सक्नेछ ।

ड) विवादका पक्ष विपक्षलाई उचित सुनुवाई र प्रमाण पेश गर्ने अवसर दिइने छ ।

च) बैठकमा पेश भएका उजुरी एवं विवादका विषयमा प्रर्याप्त विचार विमर्श एवम् छलफल भई उचित निर्णय लिने क्रममा कनै कानूनी अड्चन द्विविधा वा अभि कानूनी निकासका लागि सहजीकरण आवश्यक भएमा कानूनी राय लिन सकिने छ । बैठकमा सहजीकरणका लागि आवश्यक वातावरण संयोजकले मिलाउनु पर्ने छ । सदस्यहरु बीच राय बाझीएमा संयोजकको निर्णय मान्य हुने छ । तर संयोजकले गरेको निर्णयमा बहुमत सदस्यको समर्थन आवश्यक पर्नेछ ।

९. निर्णय प्रकृया :

१) न्यायिक समिति समक्ष प्रस्तुत भएका विवादको निराकरणका लागि नगरपालिकाको सबै वडामा तीन सदस्यीय मेलमिलाप केन्द्र गठन गरिने छ । उक्त मेलमिलाप समितिका सदस्य मध्ये उच्चतम योग्यता हासील गरेको सदस्यले संयोजकको भूमिका निर्वाह गर्नेछ । तर समान योग्यता भएमा ज्येष्ठ सदस्यले संयोजकको भूमिका निर्वाह गर्नेछ । उक्त मेल मिलाप केन्द्र सञ्चालन प्रक्रिया र गठन कार्यविधि न्यायिक समितिले निर्णय गरे बमोजिम हुने छ ।

२) तोकिएको समय सीमा भित्र मेलमिलाप केन्द्रबाट मेलमिलाप गराइएको वा गराउन नसकेको राय सहितको प्रतिवेदन न्यायिक समितिमा फिर्ता पठाउनु पर्ने छ ।

३) समितिको सदस्यहरुको बहुमतद्वारा पारित निर्णय नै बैठकको निर्णय मानिने छ ।

४) बैठकमा प्रस्तुत छलफलको विषयमा छलफल सम्पन्न भएपछि सो विषयमा लिइएको निर्णय संयोजकद्वारा प्रस्तुत हुनेछ ।

५) बहुमतद्वारा पारित निर्णयमा कसैको फरक मत भएमा त्यस्तो सदस्यले फरक मत राख्न सक्ने छ ।

६) सदस्यहरु बीच राय बाझीएमा माथि लेखिए बमोजिम हुनेछ ।

१०. निर्णय कार्यान्वयन तथा अभिलेख : न्यायिक समितिबाट भएका निर्णय कार्यान्वयन गर्ने, कार्यान्वयनका लागि पेश गर्ने तथा अभिलेख सुरक्षित राख्ने लगायतको दायित्व न्यायिक समितिमा तोकिएको कर्मचारीको हुने छ ।

१) बैठकबाट पारित निर्णयको अभिलेख गर्न एक छुट्टै निर्णय पुस्तिकको व्यवस्था गरिने छ ।

२) बैठकबाट पारित भएका सबै निर्णयहरु निर्णय पुस्तिकामा लेखि अभिलेखबद्ध गरिने छ ।

३) न्यायिक समितिबाट भएको निर्णय सरोकारवालाहरुलाई निर्णयको प्रतिलिपि लिनका लागि लाग्ने दस्तुर प्रति पाना रु.१०१-लिई उपलब्ध गराइने छ ।

३) निर्णय भै अभिलेख गरिएको निर्णय पुस्तिकाको बन्द खण्डमा निर्णय गर्ने सदस्यहरुले सही गर्नुपर्ने छ ।

४) निर्णय पुस्तिका न्यायिक समितिको सचिवालयमा रहनेछ ।

परिच्छेद-३

११. निर्णय प्रमाणित : समितिबाट भएको निर्णयको प्रमाणित संयोजकबाट हुनेछ ।

१२. गोप्य राख्नुपर्ने : १) न्यायिक समितिमा भएको छलफलमा संयोजक, सदस्य वा आमन्त्रित व्यक्तिले समितिको हित र उचित निर्णयमा पुग्न दिएको राय र विचारलाई विवाद निरूपण नभए सम्मका लागि कसैले प्रकाशमा ल्याउन हुँदैन । तर आमन्त्रित सदस्यको निर्णय प्रक्रियामा कुनै मत रहने छैन तथा निजलाई निर्णय प्रक्रियामा समावेश गरिने छैन ।

१३. बैठक भत्ता : क) न्यायिक समितिमा भाग लिए वापत संयोजक, सदस्य र आमन्त्रित सदस्यले पाउने बैठक भत्ता नगर कार्यपालिकाले तोके बमोजिम हुनेछ ।

ख) प्रचलित कानून बमोजिम कर कट्टा गरि बैठक भत्ता भुक्तानी गरिनेछ ।

१४. आमन्त्रित : न्यायिक समितिको संयोजकले बैठकको लागि आवश्यक ठानेको व्यक्ती/सम्बन्धित विषयका विशेषज्ञ, कर्मचारी वा कुनै पदाधिकारीलाई आमन्त्रण गर्न सक्ने छ ।

१५. (१) कुनै कारणबाट न्यायिक समितिका संयोजक वा सदस्यहरूको स्थान रिक्त रहेमा अर्को व्यवस्था नभए सम्मको लागि नगरसभाले तोकिएको व्यक्ती न्यायिक समितिको संयोजक एवं सदस्य रहने छन्।

(२) न्यायिक समितिको रिक्त पदाधिकारीको पदपूर्ति भएपछि उपनियम (१)बमोजिम तोकिएको व्यक्ती न्यायिक समितिको संयोजक एवं सदस्यबाट स्वतः हटने छन्।

क) न्यायिक समितिको अधिकार क्षेत्र :

अ) न्यायिक समितिलाई देहायका विवादको निरूपण गर्ने अधिकार हुनेछ ।

क) आलीधुर, बाँध पैनी, कुलो वा पानीघाटको बाँडफाँड तथा उपयोग,

ख) अर्काको बाली नोक्सानी गरेको,

ग) चरन, घाँस, दाउरा,

घ) ज्याला मजदुरी नदिएको,

ङ) घरपालुवा पशुपंक्षी हराएको वा पाएको,

च) जेष्ठ नागरिकको पालनपोषण तथा हेरचाह नगरेको,

छ) नबालक छोरा छोरी वा पति पत्नीलाई इज्जत आमद अनुसार खानलाउन वा शिक्षा दीक्षा नदिएको

ज) वार्षिक पच्चीस लाख रुपैया सम्मको बिगो भएको घर बहाल र घर बहाल सुविधा,

भ) अन्य व्यक्तीको घर जग्गा वा सम्पत्तीलाई असर पर्ने गरी रुख विरुवा लगाएको,

ज) आफ्नो घर वा बलेसीवाट अर्काको घर, जग्गा वा सार्वजनिक बाटोमा पानी झारेको,

ट) संधियारको जग्गा तर्फ भ्याल राखी बनाउनु पर्दा कानुन बमोजिम छोडनु पर्ने परिमाणको जग्गा नछोडी बनाएको,

ठ) कसैको हक वा स्वामित्वमा भए पनि परापूर्व देखि सार्वजनिक रूपमा प्रयोग हुदै आएको बाटो, वस्तुभाउ निकाल्ने निकास, वस्तु भाउ चराउने चौर, धार्मिक स्थल, कुलो, नहर, पाटी पौवा, अन्यस्ती वा अन्य कुनै सार्वजनिक स्थलको उपयोग गर्न नदिएको वा बाधा पुऱ्याएको,

ड) सब्धीय वा प्रदेश कानुनले स्थानीय तहबाट निरुपण हुने भनी तोकेका अन्य विवाद ।

(२) न्यायिक समितिलाई देहायका विवादहरूमा मेलमिलापको माध्यमबाट मात्र विवादको निरुपण गर्ने अधिकार हुनेछ ।

क) सरकारी, सार्वजनिक वा सामुदायिक बाहेक एकाको हकको जग्गा अर्कोले चापी, मिची वा घुसाई खाएको,

ख) सरकारी, सार्वजनिक वा सामुदायिक बाहेक आफ्नो हक नपुग्ने अरुको जग्गामा घर वा कुनै संरचना बनाएको,

ग) पती पत्नी विचको सम्बन्ध विच्छेद,

घ) अङ्गभङ्ग बाहेकको बढीमा एक वर्ष सम्म कैद हुन सक्ने कुटपिट,

ङ) गाली बेइज्जती,

च) लुटपिट,

छ) पशुपक्षी छाडा छोडेको वा पशुपक्षी राख्दा वा पाल्दा लापरवाही गरीअरुलाई असर पारेको,

ज) अरुको आवासमा अनधिकृत प्रवेश गरेको,

झ) अर्काको हक भोगमा रहेको जग्गा आबाद वा भोग चलन गरेको,

ञ) ध्वनी प्रदुषण गरी वा फोहोरमैला फ्याँकी छिमेकीलाई असर पुऱ्याएको,

ट) प्रचलित कानुन बमोजिम मेलमिलाप हुन सक्ने व्यक्ती बादी भई दायरहुने अन्य देवानी र एक वर्ष सम्म कैद हुन सक्ने फौजदारी विवाद ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमको विवादको सम्बन्धमा पक्षले चाहेमा सिधै अदालतमा मुद्दा दायर गर्न बाधा परेको मानिने छैन ।

(४) यस दफामा उल्लिखित विवादमा प्रचलित कानूनमा मुद्दा हेर्ने निकाय समक्ष निवेदन दिने कुनै हद म्याद तोकिएकोमा सोही म्यादभित्र र कुनै हद म्याद नतोकिएकोमा त्यस्तो कार्य भएको भए गरेको मितिले पैंतीस दिन भित्र न्यायिक समिति समक्ष निवेदन दिनुपर्नेछ । स्पष्टीकरण: यस परिच्छेदको प्रयोजनका लागि निवेदन भन्नाले उजुरी वा फिरादलाई समेत जनाउँछ ।

क) अधिकारक्षेत्रको प्रयोग : (१) न्यायिक समितिको अधिकारक्षेत्रको प्रयोग न्यायिक समितिको संयोजक र सदस्यहरूले सामुहिक रूपले गर्ने छन् र बहुमतको राय न्यायिक समितिको निर्णय मानिनेछ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि न्यायिक समितिको संयोजक र अर्को एक जना सदस्यको उपस्थिति भएमा विवादको कारवाही र किनारा गर्न सकिनेछ ।

(३) न्यायिक समितिको संयोजक बाहेक अरु दुईजना सदस्यको उपस्थिति भएमा विवादको किनारा गर्न बाहेक अरु कारवाही गर्न सकिनेछ ।

(४) कुनै कारणले संयोजक पद रिक्त भएमा न्यायिक समितिमा रहेका अन्य दुई जना सदस्यको सर्व सम्मतिमा विवादको कारवाही र किनारा गर्न सकिनेछ । तर यस्तो अवस्थामा जेष्ठ सदस्यले संयोजकको भुमिकामा रहनेछ ।

(५) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि कुनै विवादको सम्बन्धमा न्यायिक समितिको संयोजक वा कुनै सदस्यको निजी सरोकार वा स्वार्थ गासिएको वा त्यस्तो संयोजक वा सदस्यको नाता भित्रका व्यक्ती विवादको पक्ष भएमा निजबाट सो विवादको कारवाही र किनारा हुन सक्ने छैन । त्यस्तो अवस्थामा सम्बन्धित सदस्य न्याय प्रक्रियामा समावेश हुन पाउने छैन ।

(६) उपदफा (५) बमोजिम कुनै संयोजक वा सदस्यले हेर्न नमिल्ने विवादको हकमा त्यस्तो संयोजक वा सदस्य बाहेकका अन्य सदस्यले विवादको कारवाही र किनारा गर्न सक्नेछन् । संयोजक र सबै सदस्यले त्यस्तो विवादको कारवाही र किनारा गर्न नमिल्ने भएमा सम्बन्धि सभाले तीन जना सदस्यलाई सो विवादको मात्र कारवाही र किनारा गर्ने गरी तोक्नु पर्नेछ ।

(७) उपदफा (६) बमोजिमको विवादको कारवाही रकिनारा गर्दा तीन जना सदस्य मध्येको जेष्ठ सदस्यले न्यायिक समितिको संयोजक भई काम गर्नेछ ।

ग) न्याय सम्पादनको प्रक्रिया : (१) न्यायिक समितिले आफू समक्ष पेश भएको विवादको निवेदन दर्ता गरी दर्ताको निस्सा सम्बन्धित पक्षलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(२) न्यायिक समितिले आफू समक्ष पेश भएको विवादको निवेदनको कारवाही र किनारा गर्दा सम्भव भए सम्म मेलमिलाप गर्न प्रोत्साहित गरी दुवैपक्षको सहमतिमा मिलापत्र गराउनु पर्नेछ । पक्षहरु बिच मिलापत्र हुन नसकेमा दफा ४७ को उपदफा (१)मा उल्लिखित विवादमा न्यायिक समितिले कानून बमोजिम विवादको कारवाही र किनारा गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम मिलापत्र गराउँदा न्यायिक समितिले आफूले सूचिकृत गरेको मेलमिलाप कर्ताबाट गराउनुपर्नेछ ।

(४) न्यायिक समितिले दफा ४७ को उपदफा (२) मा उल्लिखित विवादमा प्रतिवादी उपस्थित भएको मितिले तीन महिना भित्र मेलमिलापको माध्यमबाट टुंग्याउनु पर्नेछ । सो अवधि भित्र मेलमिलाप हुन नसकेमा सोही व्यहोरा उल्लेख गरी पक्षलाई अदालत जान सुनाई विवाद र सो संग सम्बन्धित मिसिल कागज र प्रमाण समेत सम्बन्धित अदालतमा पठाइदिनु पर्नेछ ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम पक्ष हाजिर हुन आएमा सम्बन्धित अदालतले प्रचलित कानून बमोजिम सो मुद्दाको कारवाही र किनारा गर्नु पर्नेछ ।

(६) न्यायिक समितिले आफू समक्ष परेको विवादमा बादीले प्रतिवादीको नाममा कुनै बैंक, कम्पनी, वित्तीय संस्था वा अन्य कुनै निकायमा रहेको खाता, निक्षेप वा प्रतिवादीले पाउने कुनै रकम यथास्थितिमा राखी कसैलाई भुक्तानी नगर्न नगराउन वा प्रतिवादीको हक भोगको कुनै अचल सम्पत्ति कसैलाई कुनै पनि व्यहोराले हक हस्तान्तरण गर्नबाट रोक्का गर्नको लागि निवेदन दिएकोमा न्यायिक समितिले प्रारम्भिक जाचबुझबाट सो बमोजिम गर्न उपयुक्त देखेमा अवधि तोकी रोक्काको लागि सम्बन्धित निकायमा लेखि पठाउन सक्नेछ र त्यसरी लेखि पठाएकोमा सो बमोजिम रोक्का गरी त्यसको जानकारी न्यायिक समितिलाई दिनु पर्नेछ ।

(७) उपदफा (६) बमोजिम रोक्का भएकोमा प्रतिवादीले त्यस्तो रोक्का फुकुवा गर्नको लागि न्यायिक समिति समक्ष निवेदन दिएमा सो समितिले त्यस्तो निवेदन बमोजिम रोक्का फुकुवा गर्न मुनासिब देखेमा रोक्का फुकुवाको लागि सम्बन्धित निकायमा लेखिपठाउन सक्नेछ र त्यसरी लेखि पठाएकोमा सो बमोजिम रोक्का फुकुवा गरी त्यसको जानकारी न्यायिक समितिलाई दिनु पर्नेछ ।

(८) दफा ४७ बमोजिम न्यायिक समितिले अधिकारक्षेत्र प्रयोग गर्दा पति पत्नी विचको वा जेष्ठ नागरिकको संरक्षण सम्बन्धी विवादमा पीडित, निजको नावालक सन्तान वा

निजसंग आश्रित अन्य व्यक्तिको हितको लागि सम्बन्धित पक्षलाई देहायको अन्तरिम संरक्षणात्मक आदेश समेत दिन सक्नेछ :

(क) पीडितलाई निज बसी आएको घरमा बसोबास गर्न दिन, खान लाउन दिन, कुटपिट नगर्न तथा शिष्ट र सभ्य व्यवहार गर्न,

(ख) पीडितलाई शरीरिक वा मानसिक चोट पुगेको भएमा उपचार गराउन,

(ग) पीडितलाई अलग रूपमा बसोबासको प्रबन्ध गर्नु पर्ने देखिएमा सोको व्यवस्था गर्न र त्यसरी अलग बस्दा निजको भरण पोषणको लागि उचित व्यवस्था गर्न,

(घ) पीडितलाई गालीगलौज गर्ने, धम्की दिने वा असभ्य व्यवहार गर्ने कार्य नगर्न, नगराउन,

(ङ) पीडितको हित र सुरक्षाको लागि अन्य आवश्यक र उपयुक्त कुरा गर्न वा गराउन ।

(९) दफा ४७ बमोजिमको कुनै विवाद सम्बन्धमा न्यायिक समितिमा कुनै निवेदन परेकोमा प्रचलित कानूनमा मुद्दा हेर्ने निकाय समक्ष प्रतिवादी उपस्थित हुनु पर्ने म्याद किटिएको भए सोही म्याद भित्र र म्याद किटिएको नभएमा बाटाका म्याद बाहेक पन्ध्र दिन भित्र प्रतिवादी आफै वा आफ्नो वारेस मार्फत लिखित व्यहोरा सहित न्यायिक समिति समक्ष उपस्थित हुनु पर्नेछ ।

(१०) दफा ४७ बमोजिमको विवादमा न्यायिक समितिले मेलमिलाप गराउने प्रयोजनको लागि प्रत्येक वडामा मेलमिलाप केन्द्रगठन गर्न सक्नेछ ।

(११). कुनै वडामा एकभन्दा बढी मेलमिलाप केन्द्र भएमान्यायिक समितिले विवादको पक्षहरूले रोजेको वा सो विषयमापक्षहरूविच सहमति नभएमा सो वडाको कुनै मेलमिलाप केन्द्रमामेलमिलापद्वारा विवाद समाधानको लागि पठाउन सक्नेछ ।

(१२). न्यायिका समितिले विवादको निवेदनमा कारवाही र किनारा गर्दा निवेदकको दर्ता, त्यस्तो विवादको आवश्यक जाँच बुझ तथा कारवाही, म्याद तामेली, पक्षहरू उपस्थित गराउने तथा मिलापत्र गराउने प्रक्रिया, विवादको किनारा गर्नु पर्ने अवधि, लगत कट्टा गर्ने लगायतका विवादको निरूपण सम्बन्धि अन्य कार्यविधि स्थानीय कानून बमोजिम हुनेछ ।

क) लिखित जानकारी दिनु पर्ने : न्यायिक समितिबाट विवादको अन्तिम निर्णय भएको मितिले पैंतीस दिन भित्र सम्बन्धित पक्षलाई सो निर्णयको प्रमाणित प्रतिलिपि उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

ख) पुनरावेदन गर्न सक्ने : न्यायिक समितिबाट भएको निर्णयमा चित्त नबुझे पक्षले निर्णयको जानकारी पाएको मितिले पैंतीस दिन भित्र सम्बन्धित जिल्ला अदालतमा पुनरावेदन गर्न सक्नेछ ।

ग) मिलापत्र वा निर्णय कार्यान्वयन गर्ने : (१) कार्यपालिकाले न्यायिक समितिबाट भएको मिलापत्र वा निर्णयको तत्काल कार्यान्वयन गर्नु, गराउनु पर्नेछ ।

(२) न्यायिक समितिबाट भएको मिलापत्र वा निर्णय कार्यान्वयन सम्बन्धि अन्य व्यवस्था स्थानीय कानून बमोजिम हुनेछ ।

घ) अभिलेख राख्नु पर्ने : (१) गाउँपालिका तथा नगरपालिकाले न्यायिक समितिबाट मिलापत्र वा निर्णय भएका विवादसंग सम्बन्धित लिखित, मिलापत्र वा निर्णय भएका विवादसंग सम्बन्धित लिखित, मिलापत्र वा निर्णयको अभिलेख व्यवस्थित र सुरक्षित रूपमा राख्नु पर्नेछ ।

(२) न्यायिक समितिले आफूले गरेको कामको वार्षिक विवरण अध्यक्ष वा प्रमुख मार्फत सम्बन्धित सभामा पेश गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद - ४

१६. कार्यविधिमा संशोधन : १. नगरसभाले यो कार्यविधि संशोधन आवश्यक ठानेमा नगर सभाले संशोधन गर्ने छ ।

२. कार्यविधि संशोधन गर्न आवश्यक भएमा न्यायिक समितिले निर्णय गरि संशोधन गर्ने कारण र विषय सहित उपनियम (१) बमोजिम नगरसभा समक्ष विशेष प्रस्ताव पेश गर्नु पर्ने छ ।

३. उपनियम (१) बमोजिमको निकायको दुईतिहाई बहुमतद्वारा कार्यविधि संशोधनको विशेष प्रस्ताव पारित गरि कार्यविधि संशोधन गर्न सकिने छ ।

१७. न्यायिक समिति आफूले गरेको काम कारवाहीको वार्षिक प्रतिवेदन संयोजकले नगरसभा समक्ष पेश गर्नु पर्ने छ ।

१८. थपघट वा हेरफेर : यस कार्यविधि कार्यान्वयनका क्रममा बाधा अवरोध वा अस्पष्टता आएमा त्यस्तो बाधा अडचन फुकाउने प्रयोजनको लागि नगरसभाले यस कार्यविधिमा आवश्यकता अनुसार व्याख्या गर्न सक्ने छ ।

परिच्छेद ५

१९. यस कार्यविधिका कुनै प्रावधानहरु संविधान प्रचलित कानून एवं ऐन, नियमावली संग बाझिएमा बाझिएको हदसम्म सोतहः अमान्य हुने छ ।

२०. आफ्नो अधिकार क्षेत्र भित्रको विवाद हो वा होइन भन्ने विवाद उत्पन्न भएमा नगरसभाले सोको एकिकन गर्ने छ ।

अनुसूची १

परिच्छेद २ को नियम दफा ४ को उपदफा (ड) संग सम्बन्धित

क) प्रचलित कानून बमोजिम पेश भएको विवाद सुरु कारवाही र किनारा गर्ने प्रयोजनका लागि नगरपालिकाले स्थानीय व्यक्ती एवं सामाजिक कार्यकर्ता मध्येबाट उपयुक्त देखिएका व्यक्तीहरुको सहमति लिई कम्तीमा ३ जनाको नामथर, वतन समेत खुलाई मध्यस्थता सूची तयार गरि सार्वजनिक गर्ने छ ।

ख) विवादका पक्ष र विपक्षीले चाहेमा आफ्नो तर्फबाट दुई दुई जना व्यक्ती नियुक्त गर्न सक्ने छ ।

ग) विवादका पक्षहरुले न्यायिक समिति वा वडामा निवेदन दिँदा निवेदन दस्तुर वापत रु.१००१ को नगदी रसिद संलग्न गर्नु पर्नेछ ।

घ) वडामा दर्ताहुन आएका विवाद वडा अध्यक्ष मार्फत मेलमिलापकर्तालाई जानकारी गराइ विवाद समाधानका लागि सहजिकरण गनुपर्नेछ ।

ड) विवाद छलफलका क्रममा सहजिकरण गराउने मेलमिलापकर्तालाई सहजिकरण गरे वापत देवचुली नगरपालिकाबाट रु. ५००१ उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

आज्ञाले

मोहन प्रसाद मरासिनी

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत